

Pesta 10/22 iuniu.

Va esi dominec'a. | Redact. : strad'a iernei nr. 1.

Nr. 23.

Anulu IX, — 1873.

Pretiuu pe anu 10 fl., pentru Romani'a 2 galbeni.

Furiu Camiliu.

Lun'a blandu lumina ceriulu linu de nópte,
Tain'a noptii 'ngana dulci si blande siópte;
Turnurile Romei, de pe siepte munti.
Si-innaltia mandru falnicele frunti.

Unu erou : Camiliu, ese din cetate,
Plinu de indignare prin orasiu strabate ;
Si 'n tacerea noptii la porti se oprì,
Si 'nnaltiandu-si man'a, elu asié vorbì :

„Joe alu dreptàtii, Marte alu ostirii,
Sciti cà am scosu Roma din calea peririi ;
Dar uitandu aceste crudulu ei senatu,
Dreptu recunoscintia adi m'a esilatu.

Eu urescu din sufletu astu-feliu de cetate,
Cufundata 'n crime si fara dreptate ;
Roma me condamna ; adio Roma dar !
Juru n'oiu mai rentórcè pe alu teu hotaru !

Inse dati odata, voi diei din naltíme,
Sè simtiésca Roma, cà e fara mine ;
Si sè planga-atunce marele-i pecatu,
Cà cu nedreptate ea m'a esilatu !“

Timpulu trece 'n lupte, Roma-i far sperantia,
Dóue osti l' Alia stau in aliantia ;
Lupt'a se incepe Rom'a s'a gonitu,
Ostile-i in Tibru patulu si-au gasitu.

Urbea se desiérta, murii se ruina,
Roma cucerita Galliloru se 'nchina ;
Éra cetatienii, falnicii Romani,
Cumpera cu frica pacea loru pe bani.

Candu platescu ei banii unu susuru s'aude,
Éta vine Furiu cu vr'o patru sute :
„Stai dusmane inca, stai gefuitoru !“
Striga elu atunce, standu in calea loru.

„Datin'a in Roma n'a fostu nici odata,
Sè cumpere pacea p'auru, ci pe spada ;
Io-su dictatoru Romei, dreptulu ea mi-a datu,
Sè dispunu de pace, lupta si 'mpacatu !

Roma cere lupta, stati la lupta dara !“
Lupt'a reincepe, Galii s'alungara.
Zidurile Romei ér s'au innaltiatu,
Furiu Camiliu éra-si le-a salvatu.

Vasiliu Budescu.

Mirésa pentru mirésa.

— Novela originala. —

(Fine.)

Corneli'a incepù a li spune cu lacrimi
in ochi recél'a, — care a aretatu-o Justi-
nianu catra ea de unu timpu si cuvintele

lui, — care le-a dîsu catra ea mai pe urma.

Parintii abié putura dá crediementu cu-vintelu ei, cunoscêndu pré bine caracterulu lui Justinianu si amorulu, care lu-nutriá acest'a pentru fic'a lor; inse dupa ce fura din destulu convinsi prin afirmatiunile ei, se superara fôrte si nu-si puteau esplicá caus'a acestei schimbâri.

Dinsii se siliau sè mangaie pe fic'a lor, dicêndu-i, cà cu unu astu-felu de omu, care asié ingraba si-schimba simtiemintele, totu nu ar fi pututu fi fericita.

Dins'a li promise, — cà si-va mai intarî firea si si-va luá totu gandulu de la elu.

Usioru de dîsu, dar greu de tienutu; anim'a, care iubesce odata adeveratu, nu pôte uitá...

Dar ce erá cu Valeriu?

Dinsulu mai de multe ori cercetá cas'a parintiloru Corneliiei, — inse numai singuru, fiindu cà de câte ori provocá pe Justinianu sè-lu insocésca, totu-de-una i dîcea acest'a, cà si elu trebue sè cerceteze pe amores'a lui.

Valeriu erá totu-de-una bine primitu de catra parintii Corneliiei, cugetandu acestia, cà in societatea asié unui tineru dins'a si-va mai uitá de Justinianu, si pôte, cà ce-a pierdutu in acest'a, va castigá in dinsulu.

Asié cugetau parintii.

VI.

Sacrificiu pentru sacrificiu.

Vacanti'a se finí; Valeriu trebuia sè plece la universitate; deci si-luà diu'a buna de la Corneli'a si de la parintii ei, promitindu-le, cà mai de multe ori le va scríe si cà dupa ce va absolvá ér i-va cercetá, ba s'a si exprimat, cà s'ar tiené fôrte fericitu, se póta castigá anim'a si man'a Corneliiei.

Parintii l'au lasatu cu câtu-va sperantia, promitiendu-i, cà voru grai si cu dins'a despre acést'a.

Justinianu se exprimá, cà dinsulu inca are de cugetu sè caletorésca cu amiculul seu la capitala, pôte cà acolo va capetá vre unu postu bunu.

Dinsului inse nu-i erá asié tare pentru postu, ci voiá sè nu se afe in apropiarea Corneliiei, dóra o va puté uitá câtu de pucinu, la sperá, cà in apropiarea amicului seu i-se va uai aliná durerea sa cea mare.

Cu bucuria audî Valeriu acésta decidere, si asié ambii amici plecara.

Trecura mai multe lune.

Sermanulu Justinianu, câtu a suferitu elu si in acestu timp, cà-ci chipulu Corneliiei nu se mai stergea de locu din anim'a lui. Ce torture, candu nici amicului seu nu-i putea incredintiá durerea.

Valeriu inse si-uitá mai cu totulu de Corneli'a, ba convenindu odata la unu balu cu o alta copila seducatória, intr'atât'a i-se schimbá anim'a, incâtu simtiemintele, care le nutriá mai nainte pentru Corneli'a facura locu la altele nóue pentru acea copila; ba aceste erau cu multu mai infocate decâtu cele prime, de óre-ce nici ea nu remase nesimtítória la amorerulu lui.

Acestu amoru nou crescú in timpu de trei septemane intr'atât'a, incâtu si-propuse sè petiésca pe acest'a copila.

Amicului seu inca nu i-a fostu spusu nimicu despre acestu amoru, — fiindu cà se cam sfiá sè se arete dinsului asié schimbatoriu.

Acum inse, dupa ce si-a propusu s'ó petiésca, voi sè-i comunice si dinsului acésta propunere.

Plecá dara ingraba la Justinianu.

— Bine ai venit u amice, — dîse acest'a; — tocmai acum me grabiám sè mergu la tine cu o noutate, dara tu mi-ai scurtatu calea, cu atâtu mai bine!

— Si ce noutate e acést'a? — intrebá Valeriu.

— Nimicu alta, fara cà mi-am propusu sè iéu pe o féta de aici.

— Cum asié? dar pe Corneli'a cui o lasi?

Justinianu suspiná in sine cugetandu: „Vedu, cà tie trebue sè ti-o lasu“, deci amicului seu respunde:

— De dins'a inca va avé Dumnedieu grige, n'am ce face, trebue sè urmezu animei mele.

— Dar spune-mi, cine e acea fericita, care te-a pututu face sè uiti pe amores'a ta cea vechia?

— E acea blonda copila, careia m'ai presentatu tu la redut'a trecuta; am observatu, cà e o copila brava, si asié m'am determinatu sè o iéu de socia.

Justinianu firesce nu putea iubi pe alt'a, cà-ci anim'a lui batea numai pentru Corneli'a, inse credea, cà acest'a e uniculu modu, ca sè-si mai póta uitá câtu si câtu de dins'a.

Valeriu audindu acést'a i se pareá, cà-i intra nesce cutíte prin anima, cà-ci acea blonda copila nu erá nime alt'a decâtu Amalia, amores'a lui cea nóua, pe care voiá sè o iè elu de socia.

Bietulu Valeriu venise la Justinianu, sè-lu informeze pe acést'a despre planulu seu, adeca cà are de cugetu sè petiésca pe o domnisióra, pe care o iubiá fórte, si Justinianu i preveni comunicandu-i unu asemenea planu si tocmai cu acea persóna.

Oh, in ce positiune fatala se aflá sermanulu!

Dinsulu cugetá, cà intru adeveru trebue sè fia amiculu seu fara séma amoresatu de Amalia, de óre-ce a fostu ea in stare, sè stérgea si chipulu Corneliiei din anim'a lui.

Ce sè faca? sè spuna amicului seu, cà elu inca e amoresatu de acea copila, si cà si ea respunde acestui amoru?

Oh, o astu-felu de lovitura ar fi fostu pré mare pentru unu amicu iubit!

S'a determinatu dara, ca mai bine sè suferé elu, decâtu amiculu seu si se céda acestuia pe iubit'a sa.

Nu erá dubiu, cà vediendu dins'a, cà elu nu o mai iubescé, se va decide cu securitate se mérga dupa amiculu seu.

Erá de lipsá dara, ca sè o informeze prin o epistola cà elu nu o mai póte iubi.

Oh! amicía, câtu te areti de triumfatória!

VII.

DESCURCAREA.

Nu multu dupa acésta convorbire între amici, cercetá Justinianu pe cunoscinti'a cea nóua, cu scopu, de a-i comunicá planulu seu si de-a o peti.

Amalia erá o copila ca de 16 ani, fórte interesanta si ce e mai laudabilu pentru o féta, erá pe câtu se póte mai modestia si cu cele mai bune purtári.

Lui Justinianu erau cunoscute aceste nobile insusíri ale dinsei si pentru aceea s'a decisu la acestu pasiu.

Ea avea numai o muma, cà-ci tata-seu erá deja in mormentu.

Ambele traiau cam rétrase, — cà pensi'a ce o capetau nu le iertau a face spese mari.

Justinianu fu bine primitu in acea casa, inse dupa ce facu cunoscutu Amaliei scopulu venirei lui, i díse acést'a:

— Mi-pare tare reu domnule, cà trebue sè-ti dau corfa, dar nu sum in stare a stinge simtiemintele, care le nutresce deja anim'a mea...

— Cum, domnisióra, — dta iubesci deja?

— Iubescu si credu, cà sum iubita, me miru numai, cà nu-ti este cunoscutu si dtale acést'a?

— Si de unde sè-mi póta fi mie cunoscutu?

— De la amiculu dtale, cu care ai fostu atunci la reduta si care mi te-au prezentatu...

— Si de unde sè scéfe dinsulu?

— Elu e insu-si, care mi-a dechiaratu amoru, si pentru care si anim'a mea bate...

— E cu putintia? — strigá Justinianu ca esítu din minti.

— Si pentru ce te miri asié domnule? — intrebá ea curiósá.

— Pentru cà elu nu mi-a spusu nimicu despre acést'a, de si e amiculu meu celu sinceru.

— Da, e asié, si sperezu, cà amorulu nostru nu va incetá, de óre-ce ambii ne iubimu din tóta anim'a.

O povóra nespusa simtî Justinianu ca-diendu de pe anim'a lui, si o radia de sperantia lu-strabatù...

Nu multu dupa aceea se recomandá, cà grabiá sè mérga la amiculu seu.

Lucru minunatu! mergéndu sè petiésca erá tristu, si acum, dupa ce a capetatu corfa, cugetai, cà sare din piele de bucuría.

Pe amiculu seu lu-aflá scriindu, inse abié intrá pe usia, candu acést'a indata aruncá scrisorile in laditi'a mesei.

— Cum? tu ai secrete de mine? — i imputá Justinianu.

— Nu-i nimicu interesantu.

— Tocmai cu atátu mai putinu ai avé cauza sè ascundi de mine. Deci sè lasámu aceste la o parte, eu am venitu la tine pentru unu lucru importantu.

— Si ce felu de lucru?

— Spune-mi, adeveratu: tu iubesci pe Amalia?

Valeriu rosi ca foculu, — apoi se grabi:

— Cine ti-a spusu?

— Ea sine-si, eu vinu tocmai de acolo.

— Intr'adeveru, eu am iubit-o odata, inse ce-au fostu a trecutu; mi-pare numai bine, cà te-ai decisu se o iei de socia, fiindu o copila brava.

— Dar candu ti-asiu spune, si inca cu juramentu, cà eu nu o iubescu, nici voiu luá-o de socia?!

— Pentru ce ai voitu dara sè o petiesci?

— De securu nu din amoru.

— E cu putintia? ah, amice ér mi-ai datu viéti'a!

— Dara tu o iubesci si acum?

— Mai multu ca ori candu.

— Si Cornelia ta?

— Ah! n'am ce face, amorulu catra Amalia m'a facutu de am uitatu-o.

— Ah! ér respiru liberu! — strigà Justinianu mai estu din sine de bucuria.

— Ce voiesci sè dîci prin aceea?

— Acea Cornelia, pe care o iubiai mai nainte, nu e nime alta, decâtu Cornelia mea cea adorata.

— Ce audu? si tu nu mi-ai fostu spusu nimicu?

— Nu; ca sè nu te nefericescu pe tine; acum inse vediendu, cà anim'a ta bate pentru alt'a, ti-potu spune.

— Si tu ai voitu sè-ti sacrifici fericierea ta?

— Totu asié te potu intrebá si eu pe tine; tu inca ai facutu asemenea.

Amicii se imbratșiara ferbinte si lacrimi de bucuria cadiura pe feciele loru.

In fine i aretà Valeriu si scrisórea, care o scriá candu intrà Justinianu in odaia, si pe care o ascunse asié cu grabire in laduti'a mesei.

Acést'a erá o epistola menita pentru Amalia, in care i dechiará, cà nu o mai iubesc, fiindu asié securu, cà nu va refusá pe Justinianu.

Ce bine, — cà i-a prevenitu Justinianu!

Indata dupa acést'a se grabi Justinianu a scrie o epistola doritei sale Cornelia.

Aici i facù cunoscutu totu lucrulu, o asecurà despre amorulu celu mai ferbinte, — care l'a nutritu in totu timpulu pentru ea; i descrise suferintiele sale cele mari din ór'a in care elu s'a vediutu silitu sè abdîca de dîn-s'a, si a cerutu iertare atâtu de la ea, câtu si de la parintii ei...

In scurtu timpu primi respunsulu si ier-

tarea, descriindu-i si ea suferintiele ei din sér'a aceea fatala încóce...

Valeriu inca cerù mana Amaliei, si fu incoronatu de unu resultatu bunu.

Amicii fura si remasera in amicf'a cea mai intima.

Nicolau Cisca.

Durerea.

Reu me dóre, ce me dóre,
Dar durerea nu mi-o scú;
Si cu dîle 'ntristatórie
Anii trecu, me lasa víu.

Si de candu amaru me dóre
Anim'a séu ce — nu scú,
Cautu de lécu o mandra flóre.
P'alu vietii malu pustú.

N'o gasescu; mai reu me dóre
Ran'a grea, ce nu mi-o scú;
Du-me, mórte, de sub sóre,
Sè me vindecu in — sicriú!

1868.

I. Lapedatu.

Despre sinucidere.

Sangele omenescu a fostu in toti timpii eftinu ca si ap'a. Ori câtu amu frundiari paginele istoriei, nu dâmu de alta-ce, decâtu cà fia-care pagina a ei e fecundata cu suculu scumpu alu sangelui omenescu. Ar fi o incercare de totu zadarnica, déca amu scrutá, cà óre omulu ucide pe omu — pe confratele, pe consociulu seu — séu elu se ucide pe sine insu-si, si care din aceste dóue casuri este mai infioratoriu si totu odata mai nebulu? Cà-ci omulu se ucide pe sine insu-si, candu omóre pe altulu, pe confratele, pe asemeneale seu, si pune capetu vietiei confratelui seu, candu sigurma insu-si viéti'a. Nebunía ici, nebunía colu. Cu tóte aceste inse lumea e dedata a cercá nebunía multu mai mare in sinucidere, de óre ce acést'a comite crima contra legii prime si fundamentale a naturei, pe care se baséza intréga viéti'a sociala, si anumitu ea comite crima contr'a legii propriei conservári a omului si contr'a amórei catra viéti'a propria, éra de

alta parte pentru că si egoismul e in flóre deplina.

Altu-cum sinuciderile sunt, peste totu, mai rare decâtu omorurile.

Cu tóte aceste inse fiindu că sinuciderile au inceputu a jocá in timpii mai recinti unu rolu ca nici candu alta data, ele merita, cu totu dreptulu, o atentiune mai seriósa din partea nóstra, ba, mai multu, e chiar si necesariu sè meditámu despre acésta confusiune teribila a fiintiei omenesci, că-ci nime nu póte scí unde lu-va conduce vre-odata pasiunea, de cum-va nu va opune de timpuriu unu veto potinte vócei ei.

Dupa esinti'a sa interna, sinuciderea nu este alta-ce decâtu pasiune — emanata din pasiune.

Nimenea nu stinge cu man'a propria lumin'a vietiei sale, déca n'a cadiutu preda desperatiunii, adeca a celui mai potinte afectu, preda invingerii a supra ratiunii.

Sè nu ne seduca objectiunea, ce se face din partea mai multoru ómeni, că adeca: multi se sinucidu cu sange rece, cu resolutiune si consciintia deplina, ca si candu pasiunea nu ar consiste in turbare, in confusiunea ratiunii, si ca si candu pasiune nu ar fi totu, ce ca potere négra face ca omulu sè-i simtiésca dominatiunea! Celu ce si-prepara mórtea, in aparintia, cu atât'a linisce si resolutiune, ba, precum s'a intemplatu de multe ori, déca nu-i succede séu i se nimicesce incercarea d'antâiu, o repete si nu cugeta la alta-ce decâtu singuru numai la ea, unulu ca acel'a e multu mai multu dominatu de demonulu pasiunii — de nebunía; că-ci déca ar avé intru adeveru minte, atunci si-ar alege altu medilocu spre a scapá de periculu amenintiatoriu, decâtu ca sè se nimicésca insu-si.

Deci, despre sinucidetori se póte dice cu totu dreptulu si fara a-i vatemá nici câtu e mai putínu, că sunt nebuni, si acésta nebunía li esopera unu locu de odihna in sinulu sacru alu pamentului.

Diseramu mai susu, că mintea si ratiunea sanetósa ar alege altu remediu pentru salvarea omului din periculu amenintiatoriu. Si intru adeveru, totu omulu care se sinucide, a renunciatu la salvarea sa si móre in credinti'a firma, că s'a ascunsu in locu siguru. Argumentatiunea, că omulu numai asié si-póte asi-gurá viéti'a contra veri-ce atacu si periclu, — déca si o ié insu-si, numai atunci amu poté-o întielege, déca toti amu fi sofisti séu ni-aru

lipsí si cea mai mica facultate cugetatória.

Fia-care sinucidetoriu e unu dramaticu reu, că-ci a concesu ca confusiunea dramatica sè se desvólte in nodu gordianu, pe care nu lu-mai póte descurcá, ci numai taiá. Fia-care sinucidetoriu e unu matematicu reu, din dóue puncturi de vedere, antâiu pentru că n'a prevediutu si evitatu deficitulu poterii sale, si apoi pentru că crede a fi absolvitu de detoría, déca rumpe in bucáti tabliti'a pe carea e scri-sa socotel'a, adeca viéti'a sa.

Elu e unu egoistu, pentru că nu cugeta la alta-ce, decâtu singuru numai la sine-si la persón'a sa.

Pana candu esiste pe rotogolulu pamentului o fiintia, o anima, care me iubescu si o iubescu, pana atunci nu mi-este nici decâtu iertatu a dispune insu-mi despre mine si despre viéti'a mea.

Si chiar déca asiu avé nefericirea sè nu vietuiésca pentru mine asemenea fiintia, atunci aci mi-este patri'a, care reclama pentru sine esistinti'a mea; aci e omenimea, facia de care nime nu e atátu de miseru, încátu sè n'aiba a impliní detorí mari, detorí sacre, cari lu-voru remunerá.

Sinucidetoriulu e, in fine, unu lasiu si unu nepotintiosu, pentru că evita greutátile vietii si intinde descuragiatu man'a dupa viéti'a sa, pentru că nu posede potere d'a traí, d'a si dá séma de faptele sale, d'a stá forte si nemiscatu in vârtegiulu valuriloru fortunóse, acolo, unde e usioru a morí.

O asemenea sentintia condamnatória e fórte rigida facia de cugetulu că: de câte ori nu se opune omulu din tóte poterile ca impregiuràrile sè nu devina mai tari si mai puternice de câtu elu, inse vai! de câte ori devinu ele mai potinte de câtu omulu singuratecu, fia elu inca pe atât'a de puternicu, cu tóte aceste inse ea trebue totu-si sustienuta, pentru că sinuciderea nu se póte nici odata apróbá, arare-ori escusá, inse totu-de-una e de a se despretiú.

Acést'a se va vedé mai apriatu, déca vomu scrutá motivele din cari si pentru cari se comitu sinuciderile.

Aci avemu inaintea nóstra o multime de motive, cari paru a rectificá óresi-cum sinuciderea, — si pentru aceea recerem o tratare speciala.

Sè ni aducemu numai a minte de dorerea aprópe nesuportabila a animei, care póte torturá si nimicí pe omu.

Óre nu vedem repetându-se pe toată dîu'a exemplulu nefericitei Dido, si amórea neferice apesandu in man'a fiintiei desperate si abandonate cutitulu salvatoriu? Óre nu forméza in diuarie o rubrica permanente scirea despre nimicirea familielor intregi, pentru că li lipsece pana de tóte dilele, ceea ce póte e lucrulu celu mai nedemnu ce póte ajunge vreodata pe omu? Séu nu ni este pré cunoscuta intemplanca, — că unu omu diliginte, succumbendu valurilor vietii lasa ca mórtea fisisa sè urmeze, ca necesitate naturale, mórtei morale premerse!

Desonorarea nevinovata si rusinea — cine nu scéa cătu de tare dorescu ele mórtea! Si cine nu si-aduce a minte aci de Lucretia cea casta din timpii Romaniloru morali!

Căti nu se sinucidu de fric'a mortii, pentru că sunt cuprinsi de vre-unu morbu necurabilu, séu voiescu a preveni vre-unu periclu de viétia inevitabilu! Pe unii ca acestia nu i arunca in abisulu nimicirii atát'a sempitern'a dorere corporala, ci mai vèrtosu dorerea sufletului, emanata din cea d'antâiu.

A aduce in casulu acest'a o sentintia condamnatória, e nu numai greu, ci chiar si tiranicu.

Si a numitu, e contra umanitàtii d'a isbí cu fulgerulu escumunicatiunii in nefericitulu parinte, care nu póte îndurá mai multu lipsele si torturele fómei, de cari sunt cuprinsi soc'á si copíi sei, si elu sermanulu e incapabilu d'a li ajutá.

Si totu-si, si in casulu acest'a e prudente elu óre? Convinsu e elu óre, că nu mai este posibilu nici unu ajutoriu? Si de cum-va a si incercatu tóte pentru salvarea scumpiloru sei, óre nu l'a impedeatu pe elu superbi'a d'a cersî? E tristu, de trei ori tristu, candu omulu e constrinsu sè-si iee refugiulu la cersitu, inse considerandu-lu mai de aprópe si prin ochilarii dreptátii, elu nu face alta-ce, — decátu că apeléza la o bunetate, care pentru altulu e detoría? Cine nu si-aduce óre aci a minte de nemoritoriulu nostru poetu A. Muresianu, care escusa in „orfan'a din munti“ nefericit'a meserfa a nefericitoru cersitori, — candu díce:

„Cersiesce orbu 'n piatio
Si nu-lu poti defaimá,
Că-ci miser'a-i viétia
Cu ce si-ar sustiené?“

Cu placere trebuie deci sè recunoscemu, că sentinti'a condamnatória se stracóra in ca-

sulu acest'a fórte sporadicu de pe buzele nósre, si că unu asemenea sinucidetoriu se bucura de escusare multu mai mare, decátu ori-care altulu, fara inse d'a fi purificatu pe deplin de culp'a faptei sale.

Se întielege, că ar fi multu mai bine, decă ómenii s'aru ingrigi ca sè nu mai existe d'acesti nefericiti in mijloculu loru. Cu acésta dorintia ideala, care la totu casulu se va realisa odata, sè revenimu la altele.

Amóre nefericita! Sperantia nimicita! éta exprimata, in pucine cuvinte, o lume intréga de dorere, si totu-si cătu e de mare numerulu acelora, care supórta acésta stare nesuportabile! Si óre pentru ce nu facu acést'a toti ómenii, cari au nefericirea sè cunósca acésta situatiune trista a vietii? Aci nu potemu raspunde alta-ce, decátu că ei sunt pré debili, pré miseri in vointia.

Pentru că nu cugeta la altu-ce, decátu singuru numai la scaparea loru, in locu d'a cugetá, că ah! căte fiintie, căte anime, — nu existu in lume, carora li merge si mai reu, si cari sunt si mai nefericite.

Déca amu fi invetiatu a avé mai multe idei mari, atunci amu fi intru adeveru mai fericitu mai întiepti si mai buni.

Unii ca aceia inse, cari se arunca in bratiulu mortii de fric'a ei, comitu o absurditate si nebunfa atátu de mare, precum numai si póte cugetá mintea omenésca, cu alte cuvinte ei sunt impertinenti in gradulu superlativu, pentru că aceleréza disolverea operei naturei, care se afla deja in descompunere.

Da, unii ca acestia au impertinentia, nu inse adeverat'a tarfa crestínésca a suferitoriloru.

Nu incapè nici cea mai mica indoiéla, că nici o epoca nu se póte asemená cu a nóstra in privinti'a spiritualismului, a moralitàtii si a umanitàtii, inse decă voimu a fi drepti si sinceri, apoi trebuie sè recunoscemu, că au fostu epoce — si inca multe — in cari s'au comisu mai pucine crime si cu rafinare mai mica, in cari simtiulu de detoría erá mai strictu si mai santu, in cari adeverat'a potere morala — de-si in neconsciintia mai mare — detiermuriá vointi'a si poterea ómeniloru.

Că-ci altu-cum cum s'ar poté intemplá, că copíi cei mici se sinucidu de fric'a pedepsei parintiloru loru, că fetele si tinerii de căte 15—16 ani si la cea mai neinsemnata vatemare ieu in mana numai decátu si in modu pateticu cutitulu séu revolverulu, séu cyanicali, atátu de iubitu asta-di de acesti despe-

rati? Că-ci altu-cum cum s'ar poté privi sinuciderea de unu remediu universalu de scapare din vre-unu necasu, séu de inimicitia, cu care suntemu amenintiati, séu, in fine, de disgrafă, mai alesu candu acést'a provine de la fiinti'a iubita?

Dar sè terminàmu, că-ci nu vomu a ne obtrude de moralisatoriu, nici a jocă pe predicatorulu, ci scopulu acestei tratări a fostu numai d'a scrutá causele, pentru cari sinuciderea — acésta aparintia nebuna a omului — a aflatu in toti timpii partinatori, éra acuma domina, asié dicundu, întregu universulu.

In fine cu dorerea trebue sè constatàmu, că vai! pucine anime peregrinéza in gradin'a vietii, — inse cu atâtu mai mare e numerulu omunculiloru sentimentali si ipocondrici, cari facu nesigure carările lumii, unu reu acest'a la care multu contribuimu noi insi-ne si de care nu vomu scapá nici odata.

Alessiu Olariu.

Doine si hore poporale.

— Din Transilvania. —

Maandra, dorulu de la tine,
Peste multe déluri vine,
Nicairi nu se alina,
Pan' la mine la anima.

W. F. Populans!

Striga mandr'a din gradina,
Sè me ducu la ea la cina;
Striga mandr'a din prilasu, *)
Sè me ducu la ea de masu;
Striga mandr'a dintre flori,
Sè me ducu la ea in diori;
Striga mandr'a din ograda, **)
Sè me ducu la ea indata;
Striga mandr'a din chiotóre, ***)
Sè me ducu la ea cà móre!

Cà tu lele-asié-i ganditu,
Candu pe mine m'ai uritu,
Cà tu de me vei lasá,
Alt'a nu mi voi capetá,

*) Trecatóre (la gardu.)

**) Corte, curte.

***) Cornulu casei.

Mai mandra si mai subtíre,
Nu ca tine o făr' de fire,
Mai mandra mai sprincenata,
Nu ca tine-o deschiuchiata.

*

Diu'a nóptea demanéti'a,
Lacremile-mi uda faci'a,
Sórele candu se ivesce
Firea 'ntréga o noiesce,
Numai pe men' superatu,
Cum mo-aflá m'a si lasatu.
Cresceti flori dar nu 'nfloriti,
Că-ci acum nu-mi trebuiti,
Déca-atunci n'ati infloritu,
Candu mie mi-ati trebuitu!
Cresceti flori ca parii 'n via,
Dór' mórtea mea o sè via,
Sè-mi curme acésta viétia
Négra ca ceriulu cu cétia.

*

Frundia verde si-unu banutiu,
Nu stá lumea intr'unu dragutiu,
Ba stá dieu déca-i mandrutiu!
Frundia verde si-o fragutia,
Nu stá lumea 'ntr'o dragutia,
Ba stá dieu déca-i mandrutia!

*

De uritu arda-lu foculu,
Galbinit'am ca si soculu;
De uritu arda-lu par'a
Galbinit'am ca si cér'a!

*

Vino mundra sè fugimu,
Pe din susu de cîntirimu;
Sè fugimu sè ne iubimu,
Pana-i érb'a necalcata,
Si róua nescuturata,
Vino érb'a s'o calcàmu,
Róu'a sè o scuturàmu,
Gur'a sè o sarutàmu.

*

De cine dorulu se léga,
Nu-i para lucrulu de siaga!

*

Decātu sluga la ciocoiu,
Mai bine ciobanu la oi.

Culese de

N. F. Negrutiu.

S A L O N U

Inaugurarea solemnă a societății literare
Petru Maior.

— Buda-Pesta 9/6 1873. —

„Mintea, marita natia daco-românească; Mintea! candu te vei lumina cu invetiatur'a, cu lumina-tele fapte bune te vei uni: mai alésa natia pe pamentu nu va fi inaintea ta!“

Cichindealu.

Mintea, da mintea, este, carea aretandu omului directiunea ce-i este destinata pe pamentu, lu-radica a supra universului. Dar nemeritoriule Cichindealu, permite unui fíiu alu maritei tale natíe daco-românească, pe care o adóra intocmai precum stá uimitu de puterea si sublimitatea geniului teu, permite-i ca intre valurile unoru impressiuni poterice de cari in acestu momentu este impresoratu, sè-ti dîca, cà ai uitatu ceva; ai uitatu cà anim'a — anim'a este aceea putere divina si neinvigibila, care in mominte de rari evenimente candu ea este agitata, se radica chiar si d'a supra mintii, rapindu cu sine pana la divinitate pe debil'a fíntia — in carea ea si-a claditu tronulu seu.

Sunt mominte, candu unele rare evenimente esercendu o extrema putere a supra omului, facultatea ratiunei se retrage in fundu din naintea valurilor a-nimeii, ce sguduia totu internulu seu.

Sub influinti'a unui atare evenimentu de importantia me afiu eu, candu vreu a descrie marelui publicu actulu natiunalu petrecutu in Lúnia Rosalieloru in Buda-Pesta, la care recerendu-se o rece objectivitate me sentiu destulu de debilu d'a fi predomnitu de puterea animei, acestui mitutelu tiranu alu omului, si me temu a nu esagerá.

„Dar éca, si cadiù in pecatulu esageratiunii — póte va dîce cine-va — insusindu atát'a insemnetate actului din cestiune.“ E bine, rogu-ve, candu o mica céta de eroi are d'a se luptá in decursu de 12 ani necurmatu pentru pastrarea celui mai sacru tesauru ce posiede, pentru limba; candu acést'a lupta este incordata si sustienuta contra unui molochu puternicu, arbitriosu; candu, in butulu atátoru greutáti, mic'a compania reese victoriósa: óre conductulu de triumfu si gustarea primeloru frupte ale victoriei nu este de importantia? Eu, ca unulu dintre participantii, si sum convinsu cà impreuna cu mine intrég'a colonia romana carea a gustatu din acelea frupte delicioése, nu potemu denegá importantia actului, cà-ci o sentim...

Localitatea societáti unde aveá sè se petrécá actulu de bucuria o vedemu straformata intr'unu micu paradisu, dîcu paradisu, póntru cà idealulu fericierei fie-carui adeversatu romanu: consolidarea títturoru sáfleteloru romane sub drapelulu romanismului, erá alegorisatu inaintea ochiloru nostri. O superba amazóna cu stindardulu natiunalu in man'a stanga, pe capu cu o diadema stralucita, de a supra careia simbolulu aurorei reversendu radiele-i aurie, stetea sumetia pe o stanca ce erá *Dacia*; la peciórele ei sborá vulturulu falnicu. Privirea-i majestósa erá atíentita spre drapelulu ce portá inscriptiunea sublimei trinitáti: „Roma-

nismu“, „Cultura“, „Progresu“, éra cu man'a drepta aretandu flamur'a ce ni inspir'a: „*Uniti-ve in cugetu uniti-ve in sentiri!*“ Acestu imposantu tablou, care erá incungiuratu de o girlanda pompósa de flori, rami verdi si flamure natiunale, este productulu penelului unui membru alu societáti, alu bravului si talentatului nostru june Adrianu Diaconu, technicu, ale carui tablouri in acuarelu fusera laudate atátu le espositiunea din Londra, câtu si la cea din Paris, si cari figuréza de presinte si la espositiunea din Viena.

La 4 óre erá o frumósa cununa de óspeti adunata. Acolo erau dómnele: Serbu, Babesiu, Miculescu, Perianu, Demetroviciu si amabilele dsióre Angelina si Alesandrina Babesiu, Julia Ratiu, Laura si Maria Ionescu etc; éra dintre domni avuramú onóre a salutá pe Dd. Dem. Ionescu, Dr. Gallu, Cosma, Babesiu, Mustetiu, Muresianu, Miculescu, dr. I. Popu presiedintele societáti „*Romania Juna*“ din Viena ca reprezentante alu ei, si tinerimea studiósa si absoluta, carea mare parte nu mai incapuse in sala, ci stetea prin coridoru. In presinti'a acestui publicu alesu se incepura productiunile cu intonarea *Resunetului*, care deveni imnulu natiunalu alu romanilor; se esecutara dóue strofe, cea prima si „*Pe voi ve nimicira*“, cari ptrunsera animele ascultatoriloru.

Apoi presied. societáti, *Gavrila Mihali* jun., deschise siedinti'a cu o frumósa si alésa cuventare, in carea accentuandu marea insemnetate a sciintieloru, ce singure potu cascigá in susu si in josu respectu si valóre unui poporu, spuse cà cultivarea acestor'a si a pus'o de tíenta si detorintia junimea romana, din Buda-Pesta intrunindu-se in o societate, carea in firmulu propusu cà va fi démna de elu, inscrise pe drapelulu, sub care are se lupte, numele marelui nostru literatu *Petru Maior*, ale carui scumpe osaminte jacu aici in Buda. Dupa ce junele nostru oratore, din a carui intréga fíntia respirá nobilulu focu alu insufletírei, si-incheiá discursulu cu solemnulu juramentu: „cà vomu urmá fapteloru marelui nostru patronu“, publiculu rapitu de aceste cuvinte serbatoresci erupse in frenetice aplause si eschiamári: „Sè traiéasca!“

Gruia Limba ni descrie pe „*Barbatulu de caracteru firmu si lupta resoluta*“ cu colorii viue si agere trasure caracteristice. Elu demustrá pana la evidíntia, cà caracterulu firmu in lupta, prin fapta se manifesta si otielesce, cà-ci aceea i este elementulu. Ni aduse esemple din timpurile mai noue pe „genialulu Thiers“, „marele patriotu Gambetta“, „divinulu Castelar.“ — Dintre luptatorii romanismului pe Stefanu celu mare, Mihaiu, Barnuti etc. Erá unu ce inaltiatoriu de sáfletu, candu bravulu nostru confrate inspiratu de sublimitatea ideeloru, ce insu-si le desvoltase, intorcéndu-se catra tablourile de pe parete, ce represintau geniele si martirii natiunei nóstre, li adresá o ruga fíesca, din carea estragemu urmatóriele: „Oh voi Spirite ale Eroiloru de la Calugareni! Voi Sincai, Lazaru, Cichindealu, Petru Maior si consoci; Voi tóte Spirite maretie si martiri ai Romanismului ori unde ar jacé cenusi'a vóstra, ori pe unde ar sborá spiritele Vóstre, veniti la noi ca unu graiu alu consciintiei natiunale si semenati in noi debilii vostri urmatori, se-

menati tari'a dintru înaltîmea maririi vóstre si aruncati in noi schintéu'a din foculu vostru sacru, pentru cá si noi se ne intarimu si insufletîmu spre fapte maretie si pentru cá cu totii într'unu coru si cu dreptu cuventu se potemu dice:

„Astu-felu e Romanulu si romanu sum eu,
Si sub jugulu barbaru nu-mi plecu capulu meu!“

Acestea cuvinte într'atát'a au emotiunatu publiculu ascultatoriu, încátu sgomotósele aplause, cu cari fura primite, dovediau eclatantu, cá a vorbitu unulu, ce simtieau toti.

In mijloculu acestei undulatiuni a entusiasmului Georgiu Vuia medicinistu d'alu III anu vine cu „Sentinel'a Romana“ a lui Alesandri sè puna la proba poterea ardiétoria a schintelei natiunale carea deja erá in flacara. Si in adeveru óre afla-se romanu, a carui anima se nu bata mai infocatu, alu carui peptu se nu respire mai puternicu, alu carui sufletu se nu se înaltie mai falnicu la audiulu despre bravur'a supranatunala ce a festu capabilu a reportá bratielile vengióse ale acelu ostasiu romanu, pe care inca si sumetiulu vulture alu Daciei vediendu-lu amenintiatu de „norulu greu ce inaintéza“ lu-compatimesce graindu-i cu jale.

(Vult.) „Oh! viteze neferice
Ai se peri in campu aice“ —
(Ost.) „Eu se peru? eu? nici odata
Vie-o lume incrunтата
Vie valuri mari de focu
Nici cá m'oru clintí din locu!“

„Cá-ci Romanu sum in potere
Si Romanu 'n veci nu pere!“

respunse cu fala vitédia sentinel'a si victori'a fu a ei. Acésta scumpa margea a literaturii nóstre, din care fie-care cuventu atinge córdele cele mai simpatice ale sinului romanescu, fece de lav'a de insufletire a ascultatorilor esundá la audírea ideelor maretie.

Dupa ce corulu vocalu ca de scurta pauza recreatória intoná „Venatoriulu“, care cu melodi'a-i placuta asemenea incantá animile, se ivi ascultatoriulu de politechnica P. Iliesiu si rostí disertatiunea sa: „Superbi'a natiunala.“ Subietulu placutu, elaborarea eminenta, vestmentulu originalu elu acestei disertatiuni, apoi tienerea libera neafectata, gesturile nimerite, vócea curata metalica, cu carea interpretá acestu genuinu fiu alu poporului superbi'a natiunala a romanuului democratu, intru atát'a placú auditoriloru, cari toti erau mandri d'a simti in sine-si acestu semburu de caracteru, in cátu damele nóstre, pe cari le petrunse pana la lacremare caracterisarca nobileloru anime ale strabunelor matróna Cornelia, Lucretia, Veturia — inca si acuma si-aducu a minte cu multa placere de „belulu“ romanasiu, care atátu de bine li-a sciutu vorbi la anima.

Pies'a urmatória din programa fu dedicata numai damelor. Junele medicinistu Ionu Panea dechiama cu foculu unui atletu poesi'a „Catra Romane“ de Vulcanu. Elu li spuse cu cuvinte dulci: „Sunteti incantatorie, fiantie delicate, ca sarutarea prima ce o fura de la amata-i unu june incantatu.“ Si fragedele romancutie surisera cu placere, convinse fiindu cá ce audu nu sunt frasele linguastorie ale cutarui falsu curtenitoriu, ei sorgintele acelu frumóse accente este nobilulu sinu alu unui confrate alu loru.

Dr. Ionu Popu, presiedintele societatii „Romania Juná“ de la universitatea din Viena in calitate de representante alu ei luá acum cuventulu si salutendu in termini caldurosi societatea Petru Maiorului i impartesi intimele felicitatiuni si urári de lunga si fruptósa viétia, ce i doresce sor'a societate „Romania Juna.“ Membrii societatii precum si publiculu coadunatu petrunsi de aceste frumósa manifestatiune de unire si colegialitate intre surcelii generatiunei viotoriului erupsera in aplause sgomotóse si vivate entusiastice!

Intr'acést'a insufletire generala intoná corulu vocalu „Limb'a romanésca.“ La audiulu ei toti fura incantati de armoni'a accentelor melodióse. Variatiunile de solo le esecutá A. Barianu cu desteritate artistica.

Dupa acést'a se ceti adres'a dlui presiedinte alu societatii I. Vulcanu, in carea impartesindu-ni adenca regretare, cá-ci impiedecatu de grave impregiurari familiare nu póte luá parte la acést'a festivitate, doresce societatii prosperare si fericire intru multi ani!

Strigari generale de „Sè traiésca“ fu respunsulu. In acestu momentu sosí urmatori'a depesia:

„Societatii „Petru Maiorului“ Pesta. Salutu scopulu ce-lu inauguredi in centrulu domnirii care ne uresce. Deie ceriulu, ca puii teneri ai betranului vulture din Roma se fie totu teneri, otieliti in fortia se inlorésca si se eternisedie intru adeveru numele lui Petru Maiorului. Societatea de lectura Oradana.“

Acést'a placuta suprinde, ce ni cascigara fratii nostri din Oradea fu multiumita cu viue aplause si urári de „Sè traiésca!“

Apoi v.-presiedintele multiumindu on. publicu pentru interesulu ce l'a manifestatu fatia de societate siedinti'a de inaugurare a societatii literarie P. M. se dechiara inchisa.

Ca de despartire corulu esecutá: „Mominte dulci de dulci placeri — adio!“ si publiculu s'a despartatu intre manifestári de multiumire, bucurie, si însufletire.

Sér'a unu numeru frumosu de „barbati, betrani juni teneri“ se adunara in onórea dílei la o „cina natiunala“ in restauratiunea „Clemens“ din paduriti'a urbei, unde prin toaste si cantari natiunale se inchiaia acést'a dí memorabila, in carea s'a pusu base solida unei corporatiuni, a carei scumpa chiamare este afará de aceea d'a dá impulsu literaturii nóstre prin medilóce spirituali, morali, si materiali — a reformá dupa potentia lancedit'a viétia sociala a coloniei romane din Buda-Pesta, carea coplesita de influinti'a elementelor straine si in lips'a factoriloru necesari amortise din dí in dí.

Georgitia.

Fric'a de profetire.

Viena 14 juniu.

Bietulu omu s'a dusu. Chiar adi e septeman'a, candu a plecatu sermanulu. In acésta Viena, acuma atátu de saraca, elu a fostu — celu mai saracu. L'am vediutu in opera, in teatrele din suburbie, la comediele cele mai vesele si la farsele cele mai de risu; dar elu siedea totu-de-una seriosu, morosu, indispusu, par cá numai corpulu lui s'ar fi aflatu acolo, ér spiri-

tulu seu ar fi sboratu departe, par' că o idee l'ar tor-
turá necontentitu.

Mai veselu a fostu eri, candu a plecatu, intrandu
in vagonu cu canele seu din Neufundland, care —
precum se vede — e unic'a sa bucuria, unic'a fiintia
in care crede si de care nu se teme.

Cine n'ar fi compatimitu pe acestu bietu omu,
de pe a carui budie surisulu e esilatu pentru totu-
de-una!

Dar nici nu v'am spusu inca, — cine es-
te elu?

Pardonu! Éta dara vinu a vi spune, — că
omulu despre care vi vorbescu e — tiarulu
Russiei.

*

CREDU CĂ ATI CETITU SI DVÓSTRE PRIN DIUARIE, ÉR
DE CUMVA N'ATI CETITU, ÉTA V'O SPUNU IO, CĂ TIARULU
SUB TOTU DECURSULU PETRECERII SALE IN VIENA A FOSTU A-
TÁTU DE REU DISPUSU, INCÁTU NIMENE NU L'A VEDIUTU SU-
RIDIENDU.

— Óre pentru ce e dinsulu totu asié de seriosu?
— se intrebara multi, si de siguru veti fi intrebandu
si dvóstre.

Éta ceea ce vreu sè vi povestescu!

*

Se díce, că tiarului i s'ar fi profetítu inca in ti-
neréti'a sa, că viéti'a lui va ajunge de trei ori in peri-
colu mare. De dóue ori va scapá, dar a treia óra va
cadé victima.

Tiarulu russescu, ca rusu ce este, crede in pute-
rea profetíriloru. Éta esplicatiunea naturelului seu
morosu!

De dóue ori viéti'a lui deja s'a aflatu in pe-
ricolu, si acuma elu se teme de a trei'a ocaziune,
care — conformu profetírii — are sè fia fatala pen-
tru elu.

*

Primulu atentatu spre viéti'a tiarului Alesandru
II s'a facutu la 16 aprile 1866.

Elu se preamblá in gradin'a de véra a palatu-
lui din St. Petersburg, insotítu de frate-seu si cu al-
te rude.

Chiar voiá sè se suie in carutia, candu unu ti-
neru descarcá spre elu unu pistolu. Inse chiar in
momentulu candu ucigatoriulu voi a-si descarcá
pistolulu, unu soldatu — carele i observá intenti-
unea — i loví man'a, si astu-felu plumbulu sborá
in aeru.

Atentatoriulu Dimitri Caracosow fu spendiu-
ratu, ér mantuitoriulu Comissarov fu nobilitatu, si a-
ristocrati'a i-a datu 300,000 de ruble.

*

Alu doile atentatu a urmatu la Paris in 6 ju-
niu 1867.

Napoleon se aflá in culmea puterii sale. Elu pri-
mí — la espositiunea universalá pe toti principii Eu-
ropei ca óspeti.

Intre acestia se aflá si tiarulu.

In onórea loru se arangiara mai multe solenitáti
spectacolóse. Domnitorii chiar se rentórsera de la un'a
din aceste.

In trasur'a prima siedeá insu-si Napoleon, cu
imperatulu Alesandru si cei doi fii ai acestuia. In a
dóu'a ocupau locu regele si principele de coróná pruz-
sescu, principele de Hessen si contele Bismark.

Də odata se audi dintr'unu coltiu strigatulu:
„Vive la Pologne!“ si de odata resuná descarcatur'a
unui pistolu. Uniform'a lui Napoleon si archiducelui
Vladimir fure stropite de sange, dar nimene nu fu
ranitu.

Faptuitoriulu érá unu polonu din Volhinia, nu-
mitu Berezovski.

Acest'a éra-si din caus'a aceea nu-si potú realisá
intentiunea, că unu calaretiu de langa trasur'a impe-
ratésca, observandu intentiunea lui, i sari cu calulu
inainte.

Plumbulu intrá in calu, si acel'a cadíu numai
decátu... Cei patru domnitori si principii se aredicara
numai decâtu in trasura, sè arete poporului, că nu li
s'a intemplatu nici o nenorocire. Toti patru insi erau
iritati; Napoleon érá maniosu, ér tiarulu albu ca
paretele.

Polonulu fu condamnatu la inchisóre pe
viétiá.

*

Restulu profetírii — nu se scie. Dara tiarulu se
teme fórté. E purure ingrigitu, si profetírea nu-i mai
ese din capu.

Sermanulu de elu, lu-compatimescu!

Io nu sum tiaru, inse nici nu dorescu sè fiu. De-
cátu purure cu fric'a 'n spate, mai bine — dascalu ro-
manescu.

Si io am vediutu espositiunea, dar nu m'au gri-
gitu 700 de politiai, ca pe elu, si totu-si am fostu mai
siguru de viéti'a mea.

Io credu, că tiarulu ar in schimbá bucurosu
avutí'a lui cu starea mea, — numai sè-i potú
dá si liniscea mea, — dar io nu in schimbú cu
elu...

Nu dieu!

Figaro.

B o m b ó n e.

— Fostu-ai la espositiunea din Viena?

— Fostu.

— Si ce ai ganditu candu te-ai uitatu acolo in
giuru de tine, si ai vediutu acolo multe fru-
musetie?

— Că óre cine va platí grozavulu defi-
citu?

*

Dialogu intre doi negutiatori de bunde:

— Mei, cum ti-a mersu in lun'a trecuta?

— Binisoru. Câte bunde mi-au remasu pe capu
asta iérna, acuma tóte le-am vendutu.

*

Cum si-facu reputatiunile unii medici!

Unu medicu, care si-a facutu reputatiunea prin
siarlatanismulu seu, a inventatu unu mijlocu cu dese-
vêrsire ingeniosu pentru a se impune admiratiunii
contimpuraniloru sei.

In tóte dílele, se asiéza in salonulu seu de con-
sultatiune, doi séu trei complici, cari angagiedia con-
versatiunea cu clientii si le afla intr'unu modu dibaciu
secretulu bólei loru.

Pe urma, unulu din ei se duce in cabinetulu doc-
torului si raportéza cu fidelitate bólele fia-caruia su-
ferindu.

Dupa aceea, se introduce in cabinetul doctorului adevăratului bolnavu.

— Doctore, — dăce elu de câte-va dăle.

— Aveți durere de capu, — lu-întrerupse doctorulu.

— Da, doctore, pe urma...

— Pe urma, aveți dureri de stomachu.

— Da, doctore, dar...

— Si unu fiuru generalu.

— Este adevăratu, abié mai murmura bolnavulu incremenitu.

— Sciú ce ve trebuie si v'am ghicitu bôl'a de la prima vedere, dintr'o singura aruncatura de ochi. Pofiti receta, — care prescrie doctoriile ce trebuie se luati.

Bolnavulu plăca inspăimentatu de sciinti'a doctorului, si proclama pretutindinea pe minunatulu si marele doctoru.

Din Paris se scrie diuariului: „N. Fr. Pr.“, că in cercurile diplomatice de acolo se vorbește urmatôri'a anecdota:

La prim'a sa intelnire Thiers cu Mac-Mahon, dupa caderea sa, l'a salutatu cu urmatôriile cuvinte:

— Maresiale, te vei puté multu timp tuené la putere, déca vei voi.

— Cum asié? — întrebă Mac-Mahon.

— Sè faci numai asié, cum ai facutu la Magenta, candu numai prin o întôrcere spre stang'a (stang'a e si partit'a lui Thiers) ai câstigatu batalia.

Mod a de la Paris.

In anulu acest'a par' că nu mai vré sè sosésca vér'a. Ast'a e caus'a, că toaletele de véra nu se pré ivescu pe strade, si că damele sunt silite a portá totu haine de primavéra.

Dăle trecute veduramu dôue toalete de aceste. Le vomu descrie pe scurtu.

Prim'a eră compuse din o rochia de *faillie* negru si netedu, cu slepu lungu, si cu tunica inzestrata cu ineretăture si dinapoi trasa in susu cu pufuri. Manecile erau decorate cu ineretăture asiediate vis-à-vis; spacelulu netedu si naltu. Unu manteau turcescu, o pelariă de paie decorata cu rose si catifea négra, manecare si ineretăture in giurulu grumadiului, întregiau acest'a toaleta frumôsa.

A dôu'a toaleta eră facuta din stofa de moda numita „diagonala“, si fu menita pentru întrebuintiare in liberu, prin urmare nici nu avea slepu de felu. Partea de josu a rochiei eră decorata cu ineretăture late, ér de a supra acestora se vedeau *bandeau*-uri. Tunic'a trasa in susu dinapoi cu pufuri a fostu impresorata cu ineretăture înguste, de a supra loru *bandeau*-uri. Spacelulu si manecile erau decorate cu ineretăture de *taffetas*. Decoratiunea grumadiului à la Maria Stuart. Pelari'a fu gatita din paie negriciôse, si decorata cu velu galbenu deschisu si cu flori.

Va fi chiar la timpulu seu sè vorbimu ce-va si despre umbrare.

Umbrariile en-tout-cas, cari au forma de jumetate de ploariu, de jumetate de umbrariu, dau antăiatate umbrariilor cu còde lungi. Aceste la preambłari potu servi si ca radiemu.

Unele dame pentru tôte toaletele au umbrariulu specialu, dar cele negre, cuptusite cu albu séu rosa, — se potu folosi la tôte toaletele si sunt fôrte elegante.

Ventrariile (*Fächer*) se pórta in marime ne mai pomenita pana acuma.

Gulerele din casmiru negru séu din *terneaux*, séu din dantele sunt desu portate.

In gatirea toaletelor se observa trei feliiuri de moda: tunic'a trasa tare in susu cu puffuri; hain'a lunga, cu putăne puffuri; si in fine hain'a decorata preste totu cu ineretăture.

CE E NOU?

** (*Diet'a Ungariei*) a reinceputu siedintiele sale dupa serbatorile Rusaliilor la 11 iuniu, cu care ocaziune s'a desbatutu proiectele de legi presintate de guvernul relativu la provincializarea confiniilor militare. Deputatulu Parteniu Cosma propuse a se chiamá antăiu si deputatii din acele parti. Tisza Kálmán fu celu d'antăiu carele declară, că nu primesce propunerea dlui Cosma. In urma se facu votare. Centrulu stangei a votatu cu partit'a deachiana; deputatii de partit'a natiunala (cei ce adeva se aflau de fatia), — si cei din stang'a estrema au votatu contra.

** (*Ladislau Tamasiu*), fostu capitanu supremu alu Fagarasiului, fu absolvatu de la oficiulu seu, si in loculu lui fu numitu Boér Kálmán. Totu odata se mai suspendara din posturile loru urmatorii oficiali din districtulu numitu: dlu Ioanu Grama fostu presiedinte alu scaunului orfanalu, dlu Ilariu Duvlea fostu asesoru alu acestui scaunu, si dlu Teofilu Francu fostu vice-notariu primariu, — introducându-se in contra loru si cercetare disciplinaria.

** (*Unu stimatoriu a lui Blondin*) a muritu de curendu in Cincinati, lasandu dupa sine unu testamentu curiosu. Dinsulu, unu negutiatoriu cu numele Albers, a lasatu familiei Blondin — in casulu déca dinsulu si-va frange grumadii — 50,000 dollari. De cumva inse Blondin va muri prin mórte naturala, averea acest'a va fi a colegiului Havard langa Boston. Déca Blondin si-va frange numai unu picioru, far' a muri din caus'a acest'a, famili'a va capetá 10,000 dollari; si déca dinsulu si-va sparge nasulu, testatoriulu va mangaiá famili'a pentru acest'a neplacere cu 100 dollari.

** (*Jidaniu incepu a se cará din Romani'a*). Diuariulu „Des Débats“ ni spune, că de curendu a sositu la New-York unu ôre-care numeru dintre cei mai bogati jidani din Romania. Ei au mersu sè faca locu coreligiunarilor loru, si sè ia mesurile de trebuintia pentru crearea unei colonii in statulu Nebraska. Jidaniu din New-York au formatu unu comitetu insarcinatu de a primí pe cei ce voru merge. Se presupune, că acest'a nòua esíre de jidani, se va face de 50,000 persóne. Numai?

** (*Siahulu Persiei*) din Petersburg a mersu la Berlinu, unde a petrecutu vr'o diece dile admiratu de toti. Dinsulu e fôrte galantu si a facutu mari presenturi si in Petersburg si la Berlin.

** (*Fiulu omôra pe muma*). O crima inspăimentatôria, care are din fericire ca scusa alienarea mentala, s'a comis la Paris, strad'a Bichat, de catra unu

fiu a supra mumei lui. Inca de câte-va lune, unu tineru din o familia destinsa, dlu Hector Talbert, de-dea semne invederate de o derangiere de spiritu. Mam'a sa, cu care elu locuía, aduse unu medicu, care fu de opiniune de a transportá pe bolnavu intr'o casa de sanetate. Candu Hector Talbert aflá de acésta, deveni fórte furiosu. Dupa mai multe fapte sgomotóse, cadiú intr'o melancolía, si in timpu de mai multe díle pastrá tacere absoluta. Veduv'a dómn'a Talbert, voindu sè védia ce face sermanulu baiatu, intrá in camer'a lui. Lu-gasi afara din minte, cu ochii rateciti, cu figura contractata, in prad'a unei crise. Elu aveá o sabia in mana si o manuiá cu gesturi in nesimítte. Dn'a Talbert, inspaimentata, vol sè se retraga dar n'avú timpulu. Fiulu ei se arunca furiosu a supra-i si cu o lovitura de sabia i facú o rana profunda in partea drepta a peptului. Ea cadiú scotiendu unu strigatu teribilu. Vecinii atrasi de sgomotu, alergara in ajutoru-i, omoritorulu luá fug'a sarindu de pe ferestra pe o teratia; ómeni lu-urmanira, si elu intornandu-se, cu o vóce regusita, declará cá va taiá cu sabi'a sa pe ori-cine s'ar apropiá de elu. Ómenii se oprira unu minutu... In acestu minutu se produse o reactiune rapede in spiritulu lui Hector Talbert. — Nimenu nu voiu face reu, — murmura elu. Si si-sfaremá sabi'a ingenunchie. Ómenii lu-luara fara nici o resistintia din parte-i. Dlu Gabet, comisariulu de politia alu cartierului, imediatu incunoscintiatu, conduse pe Hector Talbert in depoulu prefecturei politiei. Dn'a Talbert s'a transportatu la spitalulu Saint-Louis. Cu tóta gravitatea ranei sale, se spera a scapá.

* * * (O crima neauđita.) Marea fabrica de pravu de pusca din Saint-Chamas, este asediata pe unu terenu golu, intre marginea marii si unu delu croitu perpendicularu. S'a crediutu, cá cu modul acest'a se póte departá pericolulu acestui teribilu stabilimentu, in care lucratorii nu mergu decátu incaltati cu pantofi de pele in mijloculu valurilor de pravu de pusca, depunendu pré incetu, greutátile loru, si observandu necontentitu ca vre o radia a sórelui, reflectata de gé-muri, sè nu cadia pe materi'a inflamabila. Tóte precautiunile putintióse pareau luate. Cu tóte aceste, intr'una din primele díle ale lui aprile, la ór'a candu lucratorii, dupa mésa, vinu de se apuca de lucru, unu fabricantu intrandu in atelieru facú o stranja descoperire. Diece mii chilograme de pravu de pusca erau aci, depuse in bucáti, ce lucratoriulu trebuía sè le sfarame. De desubtulu unca din aceste gramedi distinse, erá unu obiectu albastriu ce nu-lu putú recunósce. Dara candu tovarasii sei venira sè-lu ajute a descoperi acestu obiectu, cu ingrigiri minutióse si o rabdare fara margine, recunoscura dóue-spre-diece vâr-furi de aprindiele, taiate si ascunse pe jumetate in umbr'a unei gramedi de pravu de pusca. Déca privirea lucratoriului nu cadea aci, déca cea mai mica lovitura se intemplá, erá sè se termine cu acesti nenociti lucratori, si cu satulu intregu de Saint-Chamas. Si-adusera indata a minte de unu june, care petrunse in atelieru, la ór'a mesei, si care se departase de indata. Din tóte partile se puse sè-lu caute. In acel'a-si timpu privirea unui lucratoriu lu-zaresce standu in picióre, nemiscatu pe vârful stancei ce domniá fabric'a si asceptá, ca prim'a lovitura data de lucratori

in bucatile de pravu de pusca, sè-i dea ingrozitorulu spectacolu ce doriá. Acestu june, numitu Monet, n'are de cátu optu-spre-diece ani. Nu se póte intielege crim'a sa, de cátu supunendu-i natur'a infernala a lui Nerone, iubindu destructiunea, mórtea prin ea insa-si.

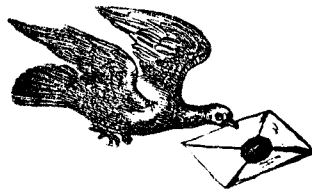
Biserica si scóla.

‡ (Congresulu scolariu din Blasiu) a avutu rezultatu bunu. Dupa deschidere s'a pusu pe més'a adunárii spre pertractare dóue acte: unu proiectu de organizatiune pentru tóte scólele din archidiecea, cu esceptiune de gimnasiu, cum si informatiunile facute de catra toti protopopii despre starea toturoru scóloru. Proiectulu se dede unei comisiuni de 6, cari reportara in siedinti'a de a trei'a dí. Comisiunea de 9 dede opiniunea, cá acestu congressu conchiamatu ad hoc nu póte elaborá unu regulamentu organicu pentrú scóle, ci cá acést'a cade in competinti'a unui congressu generalu gr. c., carele sè fia conchiamatu din intrég'a archidiecea. Acésta opiniune se si primí. Comisiunea de 6 reportá, cá scóle corespundietórie legiloru se afla 20, cu defecte corigibile in scurtu timpu 228, scóle sarace 337, in 69 comune nu sunt scóle. Comisiunea propuse, ca invetiatoriulu sè aiba celu putínu 200 fl. léfa si pana la 400 fl. Ordinariatele sè cera ajutoriulu autoritátiloru spre a silí pe prunci a amblá la scóla. Regimulu sè fia inviatu a face pasi in favorulu scóloru confessiunale. In comunele sarace, preotii sè fia si invetatori, pentru unu salariu moderatu. Ordinariatulu gr. c. sè invite pe celu gr. res. la o contielegere pentru infiintiarea de scóle romanesci amestecate confessiunale. In a patr'a siedintia s'a desehsu o lista pentru infiintiarea unui fondu scolariu. Mitropolitulu subscrise in loculu primu 1000 fl.

Suvenirea mortiloru.

† (Inmormentarea lui Cusa) s'a facutu la 29 maiu c. v. dupa program'a publicata si de noi.

Post'a Redactiunii.

☞ Catra prenumerantii „Familiei“! Semestrulu antaiu se va incheiá la finea acestei lune. Ne rogamu dara de spriginirea publicului, ca se potemu continuá fói'a si in semestrulu alu doile! Conditiiunile de prenumeratiune remanu cele de pan'acuma, adeca pe jumetate de anu 5 fl, pe unu patriariu 2 fl. 60 cr.

☞ Suplementu: „Sclavulu Amorului“, romanu de Iosifu Vulcanu, tom. II. còb'a II.

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1873. Strad'a lui Alesandru nr. 13.

■ Esemplare complete mai avemu din inceputulu anului trecut. ■